

ASSOCIACIÓ CATALANA DE
COMUNICACIÓ CIENTÍFICA

Aprofitar-se dels blocs de gel

La crisi provocada per la caiguda de blocs de gel en alguns punts d'Espanya (i més tard d'Itàlia) ha posat, una vegada més, en evidència la necessitat de millorar la comunicació social de la ciència. No es poden perdre oportunitats com aquesta per fer arribar a la població els conceptes bàsics de la recerca científica. Els mitjans de comunicació, de la seva banda, haurien de fer un esforç per tractar la informació amb rigor i aprofundiment.

La ciència s'haurà d'enfrontar en el futur amb una creixent necessitat de comunicar coneixements al conjunt de la societat. En part, hi ha alguns sectors de la població que així ho demanen però, sobretot, la comunicació de la ciència es farà inevitable pel creixement de les noves tecnologies. És cert que alguns sectors de la ciència s'han apuntat de forma decidida a l'escalada informativa dels últims temps. Fins i tot es podria dir que hi ha iniciatives internacionals (*Science*, *Nature*, *EurekaAlert*, *AlphaGalileo*...) que funcionen com a capdavanters en la utilització de les noves tecnologies en la difusió de la recerca científica. En molts altres camps, institucions i sectors, en canvi, encara hi ha molt camí per fer. En alguns casos per falta de recursos materials, en altres per mandra i, fins i tot, per por als periodistes, la comunitat científica desaprofita el poder de la comunicació social com a instrument per millorar la cultura científica de la societat. Qualsevol anècdota és vàlida, fins i tot es podria aprofitar la suposada presència de tributil estany a les samarretes del Barça per explicar com funcionen i quins són els perills dels disruptors endocrins.

La caiguda de blocs de gel a l'Estat espanyol, però, ha estat el cas més espectacular dels últims temps en què un succés amb més o menys conceptes científics fa la competència als titulars informatius més clàssics (política, successos, esports, economia...). Per a casos com aquest, la comunitat científica hauria d'estar preparada per fer front a l'allau de periodistes (sovint no especialitzats) que demanen continguts amb què omplir espais destacats als respectius mitjans de comunicació. La resposta científica en aquest cas concret no ha estat del tot negativa, però hauria de ser encara més perfecta i més ben dirigida. Les institucions han de ser conscients que cal disposar de

científics i comunicadors disposats a aprofitar qualsevol bloc de gel per fer pedagogia sobre els mètodes de recerca i tots els apartats de la ciència. En casos com aquest, quan el cel els hi regala uns quants blocs de gel, els científics i els gestors de la política científica han de ser protagonistes de la informació i aprofitar-ho en favor de la ciència.

La mateixa reflexió es pot aplicar als periodistes científics. Però, en aquest cas, a més, cal tenir moltes precaucions. El primer que cal fer és lluitar per l'espai vital del periodisme científic i evitar que persones amb pocs escrúpols converteixin els blocs de gel en una rifa de Nadal. Posem pel cas una autocrítica (d'un periodista): ¿com és possible que la caiguda d'uns fragments de gel hagi passat a la petita història de les anècdotes estatals de l'any 2000 com *'el cas dels aeròlits'*? Poden haver moltes respostes, però, la primera és ben senzilla. Cap dels responsables de les informacions en les que es van fer servir aquesta paraula, *aeròlit*, va tenir la mínima precaució de consultar el seu significat en una enciclopèdia (ja no diguem en un manual especialitzat). Si ho haguessin fet s'haurien adonat que, com va dir l'investigador principal del cas, un *aeròlit* (fixeu-vos en l'accent) no és un tros de gel sinó *'un meteorit de caràcter petri originat per la fragmentació en penetrar l'atmosfera'* (*Diccionari de la Llengua Catalana*, IEC). També s'ha de reconèixer que quan la televisió, la ràdio i els diaris converteixen una paraula, tot i que sigui equivocada, en un nom propi és molt difícil canviar la inèrcia. A més, en el cas dels mitjans escrits, es tracta d'una paraula curta que entra fàcilment en els grans titulars. Tot i amb això, cal fer l'esforç, la ciència i la veritat s'ho mereixen.

Joaquim Elcacho
President de l'ACCC
elcacho@avui.com

El dia 9 de febrer, dimecres, si res no ho impedeix, es constituirà l'assemblea anual de l'ACCC. Una fita en el calendari de la comunicació científica. L'esdeveniment es produirà a les 9.30 del matí al Col·legi de Periodistes de Barcelona.

En aquesta assemblea, a més de passar revista a les interioritats anuals de l'Associació, de fer bons propòsits per al present curs i de repassar els comptes passats i futurs, hi ha una altra tasca singular i prou important. Aprovar els nous estatuts.

La raó d'aquesta renovació estatutària no és cap caprici ni un canvi de rumb dins de la nostra Associació, sinó el compliment d'un imperatiu legal, donat que les nostres normes actuals estaven esbiaixades respecte de la legalitat vigent i, a més, calia posar al dia un seguit de canvis produïts en l'ACCC des de la seva fundació, com ara el del propi nom (i de la filosofia que comporta), que en el seu moment va passar «d'associació de periodisme científic» a «associació de comunicació científica», i el també gens negligible trasllat de seu fins a la Rambla de Catalunya. Aquest tràmit n'imposa d'altres, que són la ratificació dels membres actuals de la Junta directiva a l'empar de la nova normativa; la designació d'un vocal més que preveuen

els nous estatuts i el nomenament d'un nou tresorer i un vocal que han causat baixa durant 1999.

Dins, ja, del programa ordinari, a l'assemblea s'informarà dels moviments de socis haguts a la nostra Associació, es detallaran els actes i les activitats organitzades per l'ACCC i on l'ACCC ha participat, com també les relacions que s'han establert amb altres associacions i institucions, que durant 1999 han estat especialment intenses i freqüents. També es donarà notícia de les publicacions que ha endegat l'ACCC, tant en paper com en format digital.

La Junta directiva informarà de l'estat de la tresoreria i de la seva evolució el darrer any, així com de les expectatives per a l'any en curs i el pressupost que es proposa per a les diferents activitats i necessitats de l'ACCC.

Finalment, el president de l'Associació farà un examen en detall del que ha estat aquest any darrer des de la perspectiva de l'Associació i els seus objectius, i quines propostes s'han planificat per a aquest any 2000.

Volem recordar que l'assistència com a socis a l'Assemblea General Ordinària és un acte de responsabilitat professional i alhora de civisme, i que la vostra participació és imprescindible per conèixer els vostres punts de vista i les vostres propostes que serviran de base per als desenvolupaments que la Junta directiva es proposi. També volem demanar-vos que, donada la importància de l'acte, feu arribar aquesta convocatòria a tots aquells socis que siguin de la vostra coneixença.

En aquesta entesa us preguem la vostra assistència i us encoratgem a la participació.

Assemblea General Ordinària

9 de febrer del 2000 / Col·legi de Periodistes / 10 hores

Resultats del concurs LOTO EUREKA 99

L'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC) ha posat en marxa per primera vegada, en el marc de la Setmana de la Ciència 99, un concurs obert a científics, periodistes, divulgadors i aficionats a la ciència en general i destinat a donar a conèixer els avenços científics *realment* més destacats. Els concursants havien de fer arribar a l'ACCC una llista amb l'avenç científic del 1999 que consideressin més important i cinc avenços científics destacats més. El guanyador ha estat el concursant que s'ha acostat més a la llista d'avenços més destacats de l'any que va publicar el 17 de desembre de 1999 la revista *Science*.

L'avenç més destacat segons aquesta revista ha estat el progrés que han fet els científics en l'estudi de les cèl·lules mare, obrint així la via per fer créixer nous òrgans o reparar teixit nerviós danyat. A continuació, *Science* destaca els avenços fets en genòmica, des dels mapes complets del genoma de certs microorganismes, fins la primera seqüència d'un cromosoma humà.

Altres descobriments rellevants són el primer mapa molecular complet del ribosoma, la creació pels científics d'un nou gas constituït per fermions que pot donar pistes sobre la naturalesa bàsica de la matèria i pot permetre avançar en la creació d'un tipus completament nou de matèria quàntica, la datació de les primeres cèl·lules eucariòtiques en 2,7 mil milions d'anys, la connexió entre les explosions de raigs gamma i les supernoves, la natura plana de l'univers, les

molècules implicades en els processos de la memòria, el descobriment de nous planetes en sistemes solars veïns, i la creació de cristalls fotònics que atrapen i dirigeixen certes longituds d'ona de la llum i que permetran en el futur el desenvolupament de xarxes de comunicació de gran velocitat.

Avenç més destacat: Cèl·lules mare o *stem cell*

Guanyadora: Elena Cuesta (*El Mundo*)

Mencions especials, amb premis de consolació: Octavi López (Universitat Autònoma de Barcelona) i Rosa Martínez (Universitat de Barcelona)

Les votacions rebudes han estat repartides de la forma següent:

Científics	27 %
Periodistes	20 %
Personal de gabinets de premsa/comunicació	20 %
Estudiants	7 %
Altres	27 %

L'ACCC agraeix a tots els participants i lectors l'interès amb què han seguit aquesta primera edició del concurs científic Loto Eureka 99. L'ACCC també vol agrair l'atenta col·laboració de Novartis en el patrocini d'aquesta iniciativa de divulgació científica.

Cèl·lules mare

Pel seu potencial en el reemplaçament de molts tipus de teixits danyats per malalties, les cèl·lules immadures anomenades *cèl·lules mare* han constituït un dels temes més rellevants en biologia en els darrers temps. El problema per als científics és controlar el desenvolupament cel·lular per tal d'obtenir un teixit determinat, tot i que hi ha identificades certes molècules anomenades *factors de creixement* que guien el desenvolupament d'alguns tipus de cèl·lules mare. S'espera que en el futur aquest control sobre el creixement i la diferenciació cel·lulars serà molt més eficient.

La revista Nature analitzada

El dia 23 de febrer del 2000 tindrà lloc al Centre Internacional de Premsa del Col·legi de Periodistes de Catalunya un acte, organitzat per l'ACCC, que amb el títol de «La revista *Nature*, una referència científica imprescindible»

analitzarà el funcionament d'aquesta prestigiosa revista. Els continguts de la jornada pretenen ser una aproximació a *Nature*, des de diferents aspectes, com són la història de la publicació, l'organització de la redacció i la selecció dels articles, les relacions que manté amb els mitjans de comunicació, els *press releases* i la seva presència a Internet, entre d'altres temes relacionats.

Hi intervindran Amanda Wren, representant de *Nature* a Espanya, i Xavier

Bosch, corresponsal científic de la revista a Espanya. La presentació de l'acte anirà a càrrec del president de l'ACCC, Joaquim Elcacho. En acabar, tal com és habitual, hi haurà debat i torn de preguntes.

Data: Dimecres 23 de febrer del 2000, de 10.30 a 12.00 del matí.

Lloc: Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Rambla de Catalunya, 10. 1er 08007 Barcelona.

Universitat i ciutat

El fet que en el camp de la recerca universitària s'hagi portat una política individualista i aïllada crec que històricament ha provocat la desconfiança dels ciutadans de tenir un bon entorn científic. Però les coses han canviat i, en els darrers anys, les universitats públiques catalanes hem mantingut un nou model de coordinació, que respectés les dinàmiques competitives pròpies.

El concepte de Barcelona Ciutat del Coneixement és impecable ja que aglutina molts conceptes com educació, modernitat, incorporació de noves tecnologies de la informació i comunicació; significa cultura, biblioteques, universitats, formació contínua, etc. No obstant això, crec que aquest concepte hauria de ser un paraigua que es concreti en diversos eixos temàtics com per exemple BCN Centre Universitari, i en el camp de la recerca BCN Ciutat Científica i Innovadora. Sens dubte, el fet que els ciutadans cada cop estiguin més preocupats per la salut fa que la recerca biomèdica i les millores clíniques siguin un actiu general no despreciable. A Barcelona, les estructures lligades a àmbits com biomedicina (bàsica i clínica), biotecnologia, química fina i les bioenginyeries ocupen un dels punts més impactants que aglutinen una diversitat d'agents com són universitats, centres públics de recerca, hospitals universitaris, empreses farmacèutiques, de química fina i biotecnològica, i grans infraestructures científiques. En aquest camp s'hauria de fer una acció coordinada per prioritzar, agrupar i centralitzar costoses infraestructures. A més a més, l'acció hauria de ser feta amb intervenció de tots els agents amb voluntat de promoure una imatge de marca de Barcelona com ciutat d'alta especialització i qualitat que faria augmentar el to d'autoestima pel país i per la ciutat.

Avui aquest actiu el tenim a Barcelona i no hauriem de deixar escapar la bona sinèrgia que poden tenir ambdós àmbits, ciutat i ciència. Caldria concretar un objectiu a tres anys per crear, a través d'una política de

comunicació moderna, un nou model social de valors.

Fer de Barcelona un referent europeu en l'àmbit biomèdic, en sentit ampli, on hi càpiguen totes les especialitzacions des de la recerca bàsica, la clínica, les especialitats bioelectròniques i l'enginyeria biomèdica, sense oblidar especialitats lligades a la salut dins les recerques socials i econòmiques. Així mateix, cal treballar en un segon pol·ligat a projectes de comunicació i de les noves tecnologies de la informació que re-

presentarà una feina més complexa, encara que no menys important. A més, hauriem de potenciar la ciutat de Barcelona com a ciutat líder en mobilitat europea en el camp educatiu i científic facilitant, a nivell municipal, un paquet d'accions pròpies que afectin el transport, les residències, la cultura, la comunicació i l'oci.

Tots plegats hauriem de proposar-nos sumar esforços per reforçar l'orgull dels ciutadans per la qualitat de la tasca dels nostres investigadors i un major reconeixement social de la recerca científica.

Dr. Màrius Rubiralta
Vicerector de Recerca
Universitat de
Barcelona

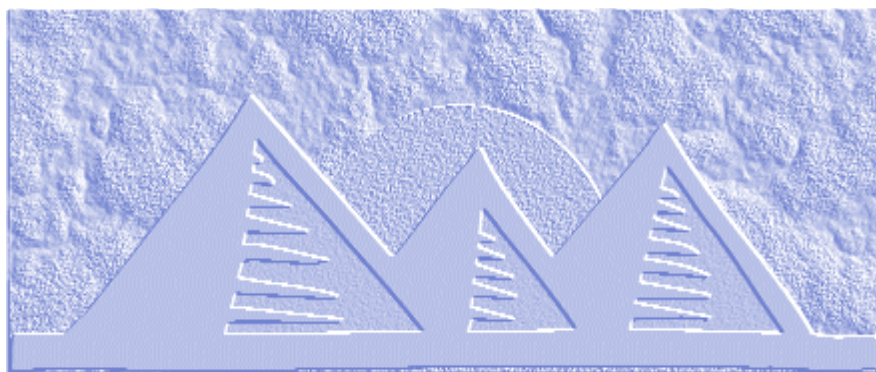

Informació ambiental internacional

Un centenar d'organitzacions de professionals treballen arreu del món per promoure la informació científica i ambiental. Conèixer les seves activitats i els seus sistemes de treball pot facilitar la feina d'entitats com l'Associació Catalana de Comunicació Científica. Aquest mes fem un repàs de quatre de les entitats que treballen en el mateix àmbit que el Grup d'Informació Ambiental de l'ACCC.

Una de les conclusions de la trobada internacional Green Press, celebrada el maig de 1992 a Belo Horizonte dins del marc de la Cimera de la Terra, de Rio de Janeiro, va ser la necessitat de crear una entitat permanent de coordinació dels periodistes i les associacions dedicades a la informació ambiental. Va ser així que, un any més tard, es va posar en marxa, al Congrés de Dresden (Alemanya), la International Federation of Environmental Journalists (IFEJ). Aquesta federació internacional aplega actualment 40 associacions estatals, amb un total aproximat de 6000 socis, i està representada —per membres individuals— en més de 60 països.

L'IFEJ organitza seminaris, trobades de treball i un congrés anual (el del 2000 tindrà lloc a Egipte). A més promou la publicació de llibres i edita el butlletí *The Planet's Voice* (en anglès i francès), entre altres activitats. Les oficines centrals de l'IFEJ es troben a París i els seus directors executius són Michael Schweres i Louissette Gouverne. El president de l'IFEJ és Jim Detjen (d'Estats Units). D'entre les entitats d'àmbit estatal, la més consolidada és la Society of Environmental Journalist (SEJ), creada als Estats Units el 1990 amb l'objectiu de donar a conèixer els temes ambientals a través de la millora de la qualitat i la difusió dels treballs dels periodistes especialitzats en aquest camp. El 1993, la SEJ va aconseguir el suport de dues fundacions privades que li van permetre contractar els primers professionals i adquirir el local de la seva seu a Filadèlfia. La SEJ té ac-

tualment més d'un miler de socis i és la representant oficial dels Estats Units a l'IFEJ. El president actual de la SEJ és Mike Mansur (del Kansas City Star).

A Sud-amèrica, una de les organitzacions més destacades en aquest camp és, sens dubte, l'Asociación Nacional de Periodistas Ambientales (ANPA) de Colòmbia, creada, com l'IFEJ, a l'ombra de les activitats de la Cimera de la Terra. Encara que el número de periodistes associats és (segons les dades de la seva pàgina web) extremadament limitada (només 24) el 1999 van aconseguir realitzar una llarga llista d'activitats, inclosos el lliurament d'un premi internacional de periodisme ambiental i la celebració en aquest país del congrés anual de l'IFEJ.

De la seva banda, la Rede Brasileira de Jornalismo Ambiental (RBJA) és una iniciativa del grup de periodistes dels Estats de Rio Grande do Sul i l'entitat Agir Azul na Rede. Més que una associació clàssica es tracta d'un projecte creat el desembre del

1998 per millorar les comunicacions entre els periodistes ambientals de Brasil mitjançant una llista de discussió per correu electrònic (similar a la llista de l'ACCC, que funciona des de fa més de tres anys). Tot i no disposar dels mitjans d'altres entitats, el treball d'aquest grup de periodistes ambientals és realment interessant.

International Federation of Environmental Journalists (IFEJ):

<http://www.ifej.org>

Society of Environmental Journalist (SEJ):

<http://www.sej.org>

Asociación Nacional de Periodistas Ambientales (ANPA) de Colòmbia:

<http://anpa.colnodo.org.co>

Rede Brasileira de Jornalismo Ambiental (RBJA):

<http://www.jornalismoambiental.jor.br>

Blocs del cel

Una pluja de mal anomenats aeròlits (vegeu l'editorial d'aquest mateix butlletí) ha provocat els darrers dies l'aparició del CSIC als medis de comunicació. Poques ocasions tenim de sentir (i veure en pantalla a hora punta!) el seu vicepresident, Miguel García, però la necessitat de donar una explicació científica a un fenomen que estava alarmant molts espanyols es troba en l'origen de la seva intervenció. El dia 21 de gener va presentar, juntament amb el geòleg Jesús Martínez Frías, els resultats de les anàlisis efectuades a les peces que han pogut ser recuperades. Solament nou blocs de gel trobats han estat acceptats pel CSIC com a caiguts del cel. La resta fins a una cinquantena són fraus o simplement bromes oportunistes.

Per eliminació d'altres alternatives, la hipòtesi institucional atribueix la seva formació a un estrany procés de congelació d'aigua a l'estratosfera. Tanmateix, aquesta capa de l'atmosfera és extremament pobre en vapor d'aigua i, a més, és difícil que s'hi doni un mecanisme que afavoreixi la condensació i congelació dels blocs. Entre les alternatives descartades que s'havien proposat inicialment hi havia la formació de gel per condensació d'aigua sobre el fusellatge d'un avió o la congelació de residus de tancs o aigües residuals dels avions, fenòmens dels quals hi ha precedents.

En ocasions anteriors havien caigut del cel blocs de gel de grans dimensions, com la

peça que va caure a Brasil l'any 1998, tot i que no se'n va confirmar l'origen estratosfèric. De fet, el CSIC no ha donat encara garanties absolutes que la hipòtesi emesa sigui la correcta.

Mentrestant, esperem que tot el mal que pugin fer aquests blocs que cauen a uns 300 km/h sigui abonyegar el sostre d'algun cotxe i alimentar la imaginació d'aquells que afirmen fins i tot haver vist llum en l'interior d'algun dels blocs.

MEDICAL FORUM EXPO 2000

DATA: 23-26 de maig del 2000

LLOC: Pavelló 4 del Recinte Firal Montjuïc I de Fira de Barcelona

Trobada per a tots els protagonistes del sector de la prevenció, la cura i la rehabilitació de la salut. Simultàniament, està previst celebrar el fòrum sanitari FOS-BA, on es debatran temes sanitaris de rigorosa actualitat

INFORMACIÓ:

<http://www.medicalforumexpo.com>

VI^è CICLE DE L'AULA DE PROMOCIO DE LA SALUT

DATA: 16 de febrer del 2000, 20.00 hores

LLOC: Casal del Metge. Via Laietana, 31. 08003 Barcelona

«La prevenció en odontologia»

Participaran en la sessió els especialistes Josep M. Ustrell, Cosme Gay, Josep Duran i Emili Cuenca de la Unitat Departamental d'Odontostomatologia de la Facultat d'Odontologia de la Universitat de Barcelona

Organitza: Institut Medicofarmacèutic de Catalunya

INFORMACIÓ: <http://www.ub.es>

POSTGRAU EN DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

Energia per a un desenvolupament sostenible

DATES: Del 15 de febrer al 29 de juny del 2000, dimarts i dijous de 17.30 a 21.00 hores i dimecres de 18.00 a 21.00 hores

LLOC: Fundació Politècnica de Catalunya. Edifici Campus. C/ Colom, 2. Terrassa. Anàlisi pluridisciplinària dintre de l'àm-

bit de l'energia que pretén aportar elements de reflexió per a l'actuació en cadascun dels sectors de l'activitat social
ORGANITZA: Càtedra UNESCO en Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global
INFORMACIÓ: 93 739 86 11 i andres@catunesco.upc.es

CURS D'ACTUALITZACIO EN BIOLOGIA MOLECULAR

DATA: Del 17 de febrer al 3 de març del 2000

LLOC: Facultat de Medicina i Ciències de la Salut, Universitat Rovira i Virgili, Reus

ORGANITZA: Societat Catalana de Biologia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans
INFORMACIÓ: 93 270 16 54 i <http://www.iec.es/societat/scb>

La comunicació ambiental té un nou lloc a la xarxa

El GIA, el Grup d'Informació Ambiental de l'ACCC, ha distribuït la seva primera publicació, *Informe sobre la informació ambiental a Catalunya*. La bona acceptació de l'estudi i el seu interès han dut a preparar una versió on-line que podeu consultar a la secció de Publicacions de l'ACCC que s'inclou en el Web de la Ciència (<http://www.acccnet.org>).

Es tracta d'un estudi-directori que ha de servir per conèixer millor la realitat del sector. En la publicació s'inclouen dades dels més importants mitjans de comunicació de Catalunya, amb una menció destacada dels periodistes especialitzats en medi ambient i de les característiques de la seva dedicació. Una mena d'agenda per estar al dia, però també un projecte autocrític de la situació d'aquesta especialitat i un repte de futur.

En aquesta primera publicació del Grup d'Informació Ambiental es fa palesa la voluntat que va empènyer a la seva creació, la intensificació i millora de la informació sobre la realitat ambiental i l'establiment d'una plataforma des de la qual el Grup pugui actuar com a agent del desenvolupament sostenible.

<http://www.acccnet.org>

Papers ACCC de Comunicació Científica és una publicació de l'Associació Catalana de Comunicació Científica, té periodicitat bimestral, i ha estat creada per informar i constituir un vehicle de l'expressió científica i corporativa dels seus associats. Tots els articles i col·laboracions van signats, ja que reflecteixen l'opinió dels seus autors, que es fan responsables dels seus continguts.

Edita

Associació Catalana de Comunicació Científica.

Consell Editorial

Joaquim Elcacho, Luis Ángel Fernández Hermana, Maria Teresa Escalas, Jaume Estruch.

Coordinació

Antonio Madrdejos.

Secretaria

Mònica Viñas.

© *Papers ACCC de Comunicació Científica*. Es permet la reproducció del contingut d'aquesta publicació, sempre i quan s'hi faci constar la procedència.

Redacció i administració

Rambla de Catalunya 10 1r
08007 Barcelona.
Tel.: 93 412 11 11
Fax: 93 317 83 86
<http://www.acccnet.org>
e-mail: accc@terrabit.ictnet.es

Producció editorial

Rubes Editorial, S. L.
Sicília 236 Bis 2n 2a
08013 Barcelona.
Tel.: 93 231 12 00
Fax: 93 231 12 01
e-mail: rubes.editorial@retemail.es

Impressió

Grup 4 S.A.
Dipòsit legal: B-34311/96

La contaminación lumínica sucumbe ante Internet

En octubre de 1997, bajo la batuta de Pere Horts y Jordi Iparraguirre, se constituyó Cel Fosc, una asociación que pretendía agrupar a la «gente sensibilizada con el problema de la contaminación lumínica y que quisiera hacer activismo contra ella».

Gracias al tesón y la muy inestimable ayuda de Internet, lo que primero fueron cuatro amigos, surgidos del Grup d'Estudis Astronòmics (GEA), es ahora una organización activa con éxitos manifiestos: dos mociones parlamentarias que reconocen la necesidad de combatir el problema de la contaminación lumínica; un anteproyecto de ley (que no ha podido aprobarse esta legislatura por falta de tiempo, aunque estaba prevista), los planes de ahorro de varias localidades, entre ellas Figueres y Roses; ordenanzas sobre la materia en Tàrraga y Bellpuig, son algunos ejemplos... «Pero lo más importante —resume Horts— es haber difundido que existe un problema.» El objetivo de Cel Fosc es sencillo: proteger el cielo nocturno por su valor ecológico, cultural y astronómico. Para muchos, como el que esto escribe, la contaminación lumínica era un fenómeno que prácticamente sólo sufrían los astrónomos. Ahora sabe que no.

Uno de los pilares de Cel Fosc es su lista de correo electrónico (<http://astro.gea.cesca.es/celfosc/index.html>). La experiencia muestra que foros muy ambiciosos no logran lo que los defensores del cielo oscuro. En la lista hay inscritas 104 personas y el trasiego de mensajes ronda los 15 semanales. Quizá no sean excesivos, pero el volumen y el interés de los comentarios son espléndidos. No hay basura. No hay tonterías. Iparraguirre afirma acerca de esta cifra que «aunque no es espectacular, es muy digerible». Suelen ser mensajes «de calidad», como los define el fundador. Quien escribe a la lista es que realmente está muy interesado en la contaminación lumínica o la sufre directamente.

«Afortunadamente hay de todo —comenta Iparraguirre—: astrónomos aficionados y profesionales, entomólogos, algún alcalde, algún miembro de la Administración, técnicos e ingenieros en iluminación,

estudiantes de ingeniería y medio ambiente, ciudadanos interesados, ecologistas... Esto aporta mucha riqueza y valor a los mensajes que se cruzan.»

Los participantes son principalmente de Cataluña, pero hay también de Aragón, Andalucía, Canarias, Madrid, Valencia. «El ámbito inicial era sólo para Cataluña y comenzamos en catalán, incluidas las páginas web —explica Iparraguirre—, pero vistos el eco y el interés, recientemente se han traducido las páginas al castellano y los mensajes son ahora mayoritariamente en castellano, un 90 %.» Cel Fosc se mantiene en contacto con otras asociaciones europeas que tienen objetivos similares.

La lista la gestiona el GEA (<http://www.astrogea.org>) y está dentro de su servidor. Es de inscripción abierta, pero sólo pueden enviar mensajes los que estén apuntados, lo que evita los habituales mensajes de propaganda. Como medida técnica, explica Iparraguirre, se han limitado los mensajes con ficheros de 1 Kb o más «para no inundar los buzones de los usuarios». Salvo estas cuestiones, no hay ningún otro tipo de filtro.

Con vistas al futuro, resume Horts, el primer objetivo es la aprobación de la esperada ley en el Parlament de Catalunya. ¿Se acabará entonces Cel Fosc? En absoluto. Luego se tratará de vigilar y controlar el cumplimiento de esa ley. «Cel Fosc tendrá que ejercer, juntamente con otros aficionados, un trabajo complementario al de la Administración. También tendremos que seguir difundiendo el problema entre la sociedad y los medios educativos.» Total: la lucha contra la contaminación lumínica acaba de empezar, pero camina a buen ritmo.

Antonio Madrdejos
amadrdejos@elperiodico.com